

سۇئال

ئايالنىڭ قېشىنىڭ شەكلى ئەرنىڭ قېشىنىڭ شەكلىگە ئوخشاش قويۇق بولسا، ئايال قېشىنى ئالدۇرۇۋەتسە ياكى قىسقارتىۋەتسە توغرا بولامدۇ؟، بەك قاشلىق بولۇپ تەكشى بولمىسا قانداق قىلىدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە توغرا يولدا ئۇلارغا ئەگەشكەنلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت – سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: قېشىنى ئالدۇرۇۋېتىش ۋە قىسقارتىش مەسىلىسىنى قېشىنى يۇلۇش مەسىلىگە قېتىشتا ئالىملار ئارىسىدا ئىختىلاپ بولدى، كۆپچىلىك ئالىملار، قېشىنى ئالدۇرۇۋېتىش ۋە قىسقارتىش دېگەن قېشىنى يۇلغانغا ئوخشاش بولىدۇ، ئىنساننىڭ قېشىنىڭ تۈكىنى يۇلىشى چەكلەنگەندەك، ئىككى قېشىنى ئالدۇرۇۋېتىشى ۋە قىسقارتىشىمۇ چەكلىنىدۇ دەيدۇ.

ئىككىنچى قاراشتىكى ئالىملار: ئەرەپچىكىدىكى (نەمسى) دېگەن سۆز قېشىنىڭ تۈكىنى يۇلۇشقا خاس بولىدۇ، ئىككى قېشىنىڭ تۈكىنى ئالدۇرۇۋەتسە ۋە قىسقارتسا بولىدۇ دەپ قارايدۇ، بۇ ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدۇر.

"پىقھى توپلاملىرى" 14 – توم 82 – بەتتە مۇنداق كەلگەن: "پىقھى ئالىملار پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ: «ئاللاھ تائالا قاش تەرگۈچى ۋە تەردۈرگۈچىلەرگە لەنەت قىلدى» دېگەن ھەدىسىگە ئاساسەن، ئايالنىڭ ئىككى قېشىنىڭ تۈكىنى يۇلۇۋېتىشنىڭ چەكلەنگەنلىكى، يۈزىنىڭ تۈكىنى يۇلۇشتىن چەكلەنگەن ھۆكۈم بىلەن بىر ئىكەنلىكىگە ئىتتىپاق كەلگەن.

قېشىنىڭ تۈكىنى ئالدۇرۇۋېتىش ۋە شالاڭلاشتۇرۇش مەسىلىسىدە ئىختىلاپ بولۇپ، مالىكى ۋە شاپىئى مەزھەپ ئالىملىرى شالاڭلاشتۇرۇشنىمۇ يۇلغانغا ئوخشاش دەپ قارىغان. ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرى، يۇلۇشتىن چەكلەنگەن، ئالدۇرۇۋەتسە ۋە شالاڭلاشتۇرسا بولىدۇ دەپ قارىغان.

بۇ ھەقتە كۆپراق مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن [22393](#) – نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ئىككىنچى: ئەگەر قېشىنىڭ تۈكى كۆزىگە كېرىۋالدىغان ياكى ئادەتتىن تاشقىرى بەك كۆپ بولۇپ كەتسە، ئارتۇقلىرىنى ئېلىۋەتسە بۇ قاشنى يۇلغاننىڭ دائىرىسىگە كىرمەيدۇ، چۈنكى قاش دېگەن دەرھاللا كىشىلەرنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە تارتىدىغان بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ ئايالغا نىسبەتەن قېيىن بولىدۇ، مۇشۇنداق ھالەتتە ئايال قېشىنى ئادەتتىكى ئاياللارنىڭ قېشىدەك قويۇپ

ئارتۇق تۈكنى ئېلىۋەتسە بولىدۇ، چۈنكى مۇنداق ھالەتتە ئارتۇق تۈكنى ئېلىۋېتىش دېگەن زىياننى يوق قىلىش ۋە ئەزىيەتتىن ساقلىنىش ئۈچۈن قېشىنى تەبىئىي شەكىلگە قايتۇرۇشتۇر.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "قېشىنى شالاڭلاشتۇرۇش تۈكنى يۇلۇش ئارقىلىق بولسا، بۇ چەكلەنگەن چوڭ گۇناھلارنىڭ جۈملىسىدىن، چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قېشىنىڭ تۈكنى يۇلغان ۋە يۇلدۇرغانلارغا لەنەت قىلغان.

ئەمما قىسقارتىش ۋە ئالدۇرۇۋېتىش بىلەن بولسا، بۇنداق قىلىشنى بەزى ئالىملار ياقىتىۋېتىش، بەزىلىرى چەكلەپ، بۇمۇ يۇلۇشنىڭ جۈملىسىدىن، چۈنكى نەمىسى دېگەن سۆز پەقەت يۇلۇشقا خاس ئەمەس بەلكى ئاللاھ رۇخسەت قىلمىغان يۈزىنىڭ تۈكىنى ۋە تۈكلەرنى ئۆزگەرتىشنىڭ ھەممىسىگە ئومۇمدۇر. لېكىن بىزنىڭ قارىشىمىزچە، بىز قېشىنىڭ تۈكىنى ئالدۇرۇۋېتىش ۋە قىسقارتىشنى توغرا دەپلى ياكى مەكرۇھ دەپلى، ئاياللاردىن قېشىنىڭ تۈكى بەك قويۇق بولۇپ كۆزىگە چۈشۈپ قېلىپ، نەرسىلەرنى كۆرۈشكە تەسىرى بولسا ئەزىيەت يەتكۈزىدىغان ئارتۇقنى ئېلىۋەتسە بولىدۇ، ئەگەر ئۇنداق بولمىسا ئۇنى ئالماسلىق تەلەپ قېلىنىدۇ". [ئىبنى ئۇسەيمىن پەتىۋالار مەجمۇئەسى "11-توم 133-بەت].

يەنە مۇنداق دەيدۇ: "ئەگەر ئىككى قېشى ئادەتتىن تاشقىرى بەك قويۇق بولسا ئۇنى شالاڭلاشتۇرسا بولىدۇ، ئەمما ئادەتتىكىدەك قويۇق بولسا ئۇنى ئۆز ھالىغا قويغان ياخشىدۇر، شالاڭلاشتۇرغاندا يۇلماستىن قاچا، ئۈستۈرە، تىغقا ئوخشاش نەرسىلەرنى ئېشىلىتىش كېرەك. " نۇرۇن ئەلەددەربى پەتىۋاسى".

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.